

Cuprins

Cuvânt-înainte	5
----------------------	---

Capitolul I

Introducere	9
1. Considerații generale privind apariția falimentului	9
2. Scurt istoric al evoluției din materia falimentului în dreptul românesc	14
3. Principiile ce guvernează insolvența	22
3.1. Principii de inspirație internațională și europeană.....	22
3.2. Principiile care stau la baza tratamentului creditorilor și regimului creanțelor.....	26

Capitolul II

Creditorii	34
1. Calitatea de creditor îndreptățit să participe la procedură	34
2. Înregistrarea declarației de creanță.....	43
2.1. Notificarea	43
2.2. Formularea și înregistrarea declarației de creanță	50
2.3. Conținutul declarației de creanță și actele justificative	60
3. Verificarea și înregistrarea creanțelor	64
3.1. Verificarea și înregistrarea creanțelor în procedură generală.....	64
3.1.1. Creanțele supuse verificării și creanțele exceptate	64
3.1.2. Activitatea de verificare a creanțelor.....	83
3.1.3. Întocmirea tabelului preliminar.....	94
3.1.4. Contestații la tabelul preliminar de creanțe	98
3.1.5. Tabelul definitiv	111

3.2. Verificarea și înregistrarea creanțelor în procedura de faliment după procedură generală	118
3.2.1. Tabelul suplimentar	118
3.2.2. Tabelul definitiv consolidat	131
3.3. Verificarea și înregistrarea creanțelor în procedura simplificată	133
4. Actualizarea tabelelor de creanțe.....	135
5. Contestația specială prevăzută de art. 113.....	143
6. Adunarea creditorilor	149
6.1. Noțiune.....	149
6.2. Atribuțiile adunării creditorilor	152
6.3. Convocarea adunării creditorilor	154
6.4. Publicitatea convocării, ordinea de zi, votul și desfășurarea adunării	159
6.5. Hotărârile adunării creditorilor. Anularea hotărârilor....	166
7. Comitetul creditorilor	172
7.1. Noțiune.....	172
7.2. Desemnarea comitetului creditorilor (această subsecțiune a fost publicată într-o formă anterioară).....	173
7.3. Atribuțiile comitetului creditorilor	181
7.4. Funcționarea comitetului creditorilor	185
7.5. Conflictul de interese	188

Capitolul III

Categorii de creanțe și regimul juridic al acestora	192
1. Considerații generale.....	192
2. Regimul juridic al creanțelor izvorâte din contracte de finanțare fonduri europene în cadrul procedurii insolvenței (această secțiune a fost publicată într-o formă anterioară)	196
2.1. Creanță anterioară deschiderii procedurii insolvenței....	196
2.2. Creanță bugetară determinată prin act de control al autorității de management.....	209
2.3. Regimul juridic, în cadrul procedurii insolvenței, al creanțelor rezultate din contractele de finanțare	213

3. Regimul juridic al creanțelor născute în cursul procedurii	219
3.1. Noțiunea de creanțe curente.....	219
3.2. Prioritatea la plată a creanțelor curente	229
3.3. Creanțele furnizorilor de utilități.....	237
3.4. Creanțele creditorilor indispensabili	247
4. Regimul juridic al creanțelor bugetare	254
4.1. Noțiune.....	254
4.2. Creanțele bugetare. Deschiderea procedurii insolvenței.....	260
4.3. Creanțele bugetare în cadrul procedurii.....	268
5. Regimul juridic al creanțelor salariale	283
5.1. Precizări prealabile.....	283
5.2. Considerații privind reglementarea în timp a creanțelor salariale.....	286
5.3. Sfera creanțelor salariale.....	288
5.4. Întinderea creanțelor salariale	292
5.5. Creanțele salariale din perspectiva creditorului prin raportarea acestuia la insolvența debitorului angajator (această subsecțiune a fost publicată într-o formă anterioară	293
5.6. Menținerea sau încetarea contractului de muncă în insolvență.....	297
5.7. Regimul juridic al creanțelor salariale în procedura insolvenței.....	307
5.8. Fondul de garantare a creanțelor salariale	310
6. Creanțe care beneficiază de cauze de preferință	314
6.1. Noțiune.....	314
6.2. Titularii creanțelor care beneficiază de cauze de preferință	326
6.3. Bunurile ce pot face obiectul cauzei de preferință	330
6.4. Avantaje conferite creditorului beneficiar al cauzei de preferință	332
6.4.1. Calitatea de membru în comitetul creditorilor	332

6.4.2. Distribuirea sumelor existente în contul debitorului la data deschiderii procedurii de către administratorul judiciar/lichidator la simpla cerere a creditorului titular al ipotecii mobiliare asupra sumelor	333
6.4.3. Ridicarea suspendării prevăzute de art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 și valorificarea bunului asupra căruia s-a constituit garanția în cadrul procedurii de insolvență.....	339
6.4.4. Situația particulară a promitentului-cumpărător dintr-o promisiune bilaterală de vânzare, reglementată de art. 131 din Legea nr. 85/2014	347
6.5. Accesoriiile	362
6.6. Distribuirea în cazul creditorilor ce beneficiază de creanțe cu cauze de preferință	366
7. Regimul juridic al creanțelor chirografare	375
7.1. Gajul general în dreptul comun	375
7.2. Efectele deschiderii procedurii insolvenței asupra debitorului și averii acestuia. Gajul general al creditorilor în insolvență	379
7.3. Cine sunt creditorii chirografari	387
7.4. Regimul juridic al creanțelor chirografare.....	388
Concluzii.....	394
Bibliografie.....	419

CAPITOLUL I

Introducere

1. Considerații generale privind apariția falimentului

Imposibilitatea debitorului de a-și plăti datoriile față de creditori, indiferent dacă neîndeplinirea obligațiilor are cauze subiective, cum ar fi reaua-credință a debitorului, lipsa acestuia de organizare etc. sau cauze obiective, precum situațiile de criză generalizată, lipsa temporară a mijloacelor de plată, a impus încă din perioada antică găsirea unor soluții care să conducă la satisfacerea creditorilor.

Plata creanțelor și tratamentul creditorilor ale căror creanțe nu puteau fi satisfăcute de debitorul datornic, falit, au constituit o preocupare din cele mai vechi timpuri, astfel încât societatea organizată a identificat și perfectat diverse forme de executare, și, ulterior, în cadrul formelor de executare silită și reguli de executare a falitului în vederea acoperirii creanțelor creditorilor.

Termenul „falit” provine din termenul latinesc *fallere* (a lipsi), „deoarece falitul lipsește de la datoria de a da satisfacție creditorilor săi (de a plăti)”¹.

Termenul „bancrută” vine din cuvântul italianesc *bancarotta* (bancă ruptă), denumire care își are originea și explicația în obiceiul târgurilor și bâlciurilor medievale italiene în cadrul cărora negustorii neplătiți sfârâmau taraba (tejgheaua, banca) negustorului neplatnic (mofluz, falit, fraudator, *deconfitus*)².

În Evul Mediu s-a utilizat termenul *decocti* (*decoctus*), care provine de la asemănarea între diminuarea, pe nesimțite, a avutului de către falit și scăderea treptată a apei în vasul care fierbe pe foc³.

¹ Mihail Pașcanu, *Dreptul falimentar român*, Ed. Cugetarea, București, 1926, p. 12.

² M. Pașcanu, *op.cit.*, p. 12.

³ *Ibidem*, p. 13.

Noțiunea de insolvență își găsește originea în cuvântul german *zahlungsunfähigkeit* (*gemeinschuldner*), a cărui semnificație este aceea de neputință persistentă, sprijinită pe lipsa mijloacelor de plată ale debitorului, de a-și plăti datoriile bănești exigibile¹.

De la simpla neputință a debitorului de îndeplinire a obligațiilor până la simptomatologia întreprinzătorului, care nu are fonduri suficiente pentru acoperirea datoriilor față de creditori, falimentul, în sens larg, a cunoscut o evoluție continuă de la o procedură de executare silită cu puternice accente punitive primitive la o procedură de executare specială, riguros reglementată și organizată, care se desfășoară atât în interesul creditorilor, cât și în interesul debitorului falit.

Înainte de a face o analiză a evoluției dreptului românesc, sub aspectul falimentului și tratamentului creditorilor, în perioada cuprinsă între apariția primelor legi în domeniu și actuala reglementare, se impune o trecere în revistă a reglementărilor din dreptul roman și a legislației în plan european până la prima codificare din materia falimentului.

În dreptul roman, prima formă de executare asupra persoanelor a existat în Legea celor XII Table, care prevedea sancțiuni foarte severe, în contradicție cu Tora evreiască, care stabilea o iertare de datorie, la fiecare șapte ani, pe care orice creditor să o acorde datornicului său².

Dreptul roman vechi făcea distincție cu privire la punerea în executare a unei hotărâri în raport de natura procesului soluționat prin respectiva hotărâre, dacă procesul viza bunuri, cum ar fi dreptul de proprietate asupra unui sclav, sau drepturi personale, cum ar fi dreptul de creanță. În această din urmă situație partea care a câștigat procesul avea la îndemână pentru executarea părții adverse o acțiune numită punerea mâinii (*manus iniectio*) prin care puneă mâna pe debitor, luându-l în stăpânire³.

¹ M.N. Costin, A. Miff, *Instituția juridică a falimentului. Evoluție și actualitate. Studiu de drept comparat*, în RDC nr. 3/1996, p. 47.

² I. Turcu, *Procedura falimentului între tradiție și inovație*, în RDC nr. 2/1995, pp. 26-52; R. Bufan în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu și F. Moțiu, *Tratat practic de insolvență*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 4.

³ V. Hanga, *Drept privat roman*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1978, pp. 122-123.

Manus iniectio era utilizată pentru executarea unei hotărâri care avea ca obiect o sumă de bani, executarea sentinței, pronunțată în dreptul roman vechi și clasic de simpli particulari, presupunând un proces în fața magistratului în cadrul căruia debitorul era încarcerat timp de 60 de zile și scos la trei târguri succesive cu scopul plății datoriei acestuia de către o terță persoană (*vindex*), iar, dacă la expirarea termenului datoria nu era plătită, debitorul putea fi vândut ca sclav în străinătate (*trans Tiberium*) sau putea fi ucis¹.

Procedura denumită *venditio bonorum* (vinderea bunurilor datornicului), introdusă prin Legea *Poetelia Papiria*, atenuează sancțiunile severe prevăzute de Legea celor XII Table, atenuate și acestea treptat (astfel, Legea *Iulia iudiciaria* a împăratului Augustus sancționa creditorul care își făcea singur dreptate prin violență; un decret al împăratului Marcus Aurelius sancționa cu pierderea creanței pe creditorul care lua în stăpânire bunurile debitorului său fără a avea încuviințarea judecătorului²).

Legea *Poetelia Papiria* interzice creditorilor vânzarea ca sclav sau uciderea debitorilor și stabilește că executarea se îndreaptă nu împotriva persoanei debitorului, ci împotriva patrimoniului acestuia – *venditio bonorum*. Procedura care a fost concepută inițial ca un instrument de drept public în vederea recuperării creanțelor statului și ulterior extinsă și în sfera dreptului privat cuprindea două faze: prima, sechestrarea bunurilor debitorului și trimiterea în posesia unui *curator bonorum* ales dintre creditori, iar cea de-a doua vânzarea în masă a bunurilor sechestrate³.

Aplicarea procedurii în sine putea duce la pierderea capacității juridice (*capitis deminutio*)⁴ și degradarea în plan social a falitului (*infamia*)⁵, sancțiune ce nu putea fi înlăturată decât prin *cesio bonorum*,

¹ E. Molcuș, *Drept privat roman. Ediție revăzută și adăugită*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, pp. 67-68.

² M.N. Costin, A. Miff, *op. cit.*, p. 8.

³ *Ibidem*, p. 9.

⁴ În perioada republicană, neplata datoriilor atrăgea *capitis deminutio*, V. Hanga, *op. cit.*, p. 216.

⁵ *Ibidem*, pp. 216-218.

adică cedarea întregii averi cu scopul satisfacerii creanțelor creditorilor (Legea Iulia)¹.

În perioada imperiului, în contextul în care vânzarea în masă a bunurilor debitorului era utilizată abuziv prin vânzarea la valori mici, care nu acopereau creanțele creditorilor și care defavorizau și debitorul, căruia nu-i rămânea nimic, pentru a se evita dezonoarea unor persoane cu vază s-a reglementat vânzarea bun cu bun, *distractio bonorum*, iar după atingerea limitei pentru plata creanțelor bunurile rămâneau în patrimoniul debitorului.

Această formă de executare – vânzarea bun cu bun, pe lângă faptul că nu prezenta inconveniente deja arătate în cazul vânzării în bloc, nu atrăgea infamia insolubilului, deși reputația acestuia suferea o oarecare atingere².

Tradițiunea modalităților de executare din dreptul roman a fost nu numai păstrată, dar și amplificată și îmbunătățită în perioada medievală de Dreptul medieval al târgurilor și bălciurilor și ulterior de Dreptul corporațiilor de negustori³.

Începutul dreptului medieval în materia falimentului se găsește în orașele din nordul și centrul Italiei, ale căror Statute prevedeau o procedură comună, aplicabilă fără a se face distincție după profesiunea debitorului, pentru că, probabil, toți locuitorii erau profesioniști comercianți, procedură ce implica un tratament foarte aspru al falitului, cum ar fi, de exemplu, piloriul (stâlpul infamiei), carcanul (un guler metalic cu lanț, cu care falitul era legat de stâlpi sau de colțurile caselor pe străzile cele mai aglomerate) și chiar pedeapsa capitală. Tot în aceste Statute ale orașelor italiene se regăsesc principiul legării falimentului de încetarea plăților, principiul desesizării, decăderea din beneficiul termenului, procedura de afirmare și verificare a creanțelor, concordatul de majoritate, principiul ajutorării falitului și familiei acestuia din produsul lichidării activului, distincția între falitul scuzabil și falitul culpabil⁴.

¹ R. Bufan în R. Bufan, A. Deli-Diaconescu și F. Moțiu, *op. cit.*, p. 6.

² C.St. Tomulescu, *Drept privat roman*, Curs tipărit la Tipografia Universității din București, București, 1975, p. 110.

³ M. Pașcanu, *op.cit.*, p. 16.

⁴ *Ibidem*, pp. 16-17.